

УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКУ В УМОВАХ КРИЗИ

О. Б. Афанасьєва, аспірант

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», м. Суми

Аналізуючи кризову ситуацію, яка склалася в банківській сфері протягом останніх років, можна визначити велику кількість практичних проявів фінансової кризи. Однією з негативних сторін банківських криз є погіршення якості активів фінансово-кредитних інститутів, зокрема зростання частки *проблемних або недіючих активів (non-performing assets)*.

Так, до початку світової фінансової кризи більшість банків здійснювало активну кредитну діяльність. Проте частка проблемних кредитів в портфелі банків значно зростає. Антикризова діяльність спрямовується на перевірку виданих кредитів, відмову щодо пролонгації виданих позичок, анулювання деяких кредитних ліній, реформування кредитної діяльності.

У світовій практиці для вирішення проблеми неповернення кредитів позичальниками здійснюють реструктуризацію позичок. Одним з інструментів її є звільнення банку від проблемних активів. Функція з управління активами може бути делегована спеціально створеному підрозділу у складі самого банку. Ця міра є ефективною при невеликій кількості банків в країні. Так, наприклад, у Польщі згідно з державною вимогою всі фінансово-кредитні установи змушені були створити департаменти з управління проблемними активами банку [2], а протягом 2002-2005 рр. у структурі німецького банку «Dresdner Bank» також функціонувало відділення з управління активами, причому не тільки проблемними, але й непрофільними у розмірі 35.5 млрд. євро. Сферою інтересів відповідальних осіб даного департаменту були як неприбуткові активи, так і стратегічно непривабливі незалежно від їх рівня доходності. Така діяльність з управління активами виявилася досить ефективною: цілі, поставлені банком були реалізовані за три роки.

У випадку масових випадків погіршення платоспроможності банківських установ, у світовій банківській практиці досить поширеним стає створення компаній з управління проблемними активами. Основною ціллю створення таких організацій є викуп проблемних активів, позичок у неплатоспроможних банків з метою

відновлення їх ефективної діяльності шляхом продажу таких активів за максимальною ціною.

Діяльність корпорацій з викупу проблемних активів ґрунтується на необхідності зняття тягаря з банків при мінімальних витратах державних коштів. З огляду на це, пріоритет надається кредитам, які виявилися проблемними внаслідок макроекономічних або інших об'єктивних причин, не пов'язаних із занадто ризиковою кредитною діяльністю фінансових інститутів.

Зарубіжні корпорації з управління проблемними активами створювалися під час банківських криз у США (Resolution Trust Corporation, Швеції (Securum), Чехії (The Konsolidacni Banka), Китаї (Orient Asset Management), Індонезії (Індонезійське агентство банківської реструктуризації), Японії (Resolution and Collection Corporation), Мексиці (Фонд захисту заощаджень) тощо [3].

В Україні зростання проблемних активів є однією з найгостріших проблем. Так, близько 30-40 % активів вітчизняних банків є сумнівними [1].

Застосування даного інструменту у вітчизняних реаліях стикається з рядом проблем, серед яких: неповноцінність нормативно-правової бази, не адаптованість зарубіжного досвіду створення спеціальних фінансових інститутів. Окрім зазначених аспектів, для впровадження механізму викупу проблемних активів спеціально створеним органом необхідно знайти фінансування під купівлю проблемних активів, досягти прозорості та підзвітності компаній, що діють на ринку. Іншою проблемою є вітчизняного банківського сектору є визначення реальної вартості проблемних активів, що не дає можливість здійснювати їх правильний облік та реалізацію угод.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дубинський О. Проблема у квадраті, або Як бути із проблемними активами банків? / О. Дубинський, Ю. Сколотяний [Електронний ресурс] / Дзеркало тижня. - № 50 (778). - Режим доступу : <http://www.dt.ua/2000/2040/68090/>
2. Кузнецов С. В. Судная задолженность кредитных организаций: проблемы и инструменты её урегулирования : автореф. дисс. на соискание уч. степени к. э. н. : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Кузнецов Сергей Владимирович. – Москва, 2008. – 20 с.
3. Міщенко В. Реструктуризація кредитів в умовах кризи : світовий досвід і можливості застосування в Україні / В. Міщенко, В. Крилова, М. Ніконова // Вісник Національного банку України. – 2009. – №5. – С. 12–17.

Афанасьєва О.Б. Управління проблемними активами банку в умовах кризи / О.Б. Афанасьєва // Шляхи та інструменти модернізаційного прориву економіки України: матеріали міжнародної конференції (21-22 жовтня 2010 р.) / Інститут проблем розвитку та економіко-екологічних досліджень НАН України. – Одеса, 2010. – С. 156-157.